

หน้าที่และอำนาจของสถานศึกษา

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่และอำนาจที่กำหนดโดยกฎหมายหลายฉบับ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ ดังนี้

ตามหลักการพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ หน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษา “มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ สถานศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน” “มาตรา ๓๙ ให้สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรอื่น” “มาตรา ๔๐ (๑) สถานศึกษามีอิสระในการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ชุมชน และผู้เรียน” “มาตรา ๔๑ ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่ให้คำแนะนำ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน”

หน้าที่ของสถานศึกษา : พัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ / ปรับกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่น

- จัดการศึกษาโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน
- พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและชุมชน
- ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- ประเมินผลและรายงานผลการจัดการศึกษาอย่างโปร่งใส
- บริหารจัดการโรงเรียนได้เองในกรอบของหน่วยงานต้นสังกัด
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารงานสถานศึกษา

ตามหลักการพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ “มาตรา ๓๖

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐระดับปฏิบัติการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ดำเนินการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ “มาตรา ๓๗ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีอำนาจในการบริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณและทรัพย์สินภายในสถานศึกษา” กำกับดูแล บริหาร และพัฒนาโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนพัฒนาการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด

หน้าที่และอำนาจของสถานศึกษาในระบบราชการ

- ปฏิบัติงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและงบประมาณของสถานศึกษา
- บริหารงานบุคคลภายในสถานศึกษา

- พัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ
- จัดกิจกรรมและบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น แนะนำ ทุนการศึกษา โภชนาการ และอนามัยนักเรียน

ตามหลักกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๗ “ข้อ ๔-๕ ให้สถานศึกษามีการแบ่งโครงสร้างงานภายในเป็นอย่างน้อย ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารทั่วไป (และอาจมี กลุ่มบริหารงานบุคคล)” แต่ละกลุ่มมีหน้าที่ชัดเจนในการสนับสนุนการจัดการศึกษา เช่น

- กลุ่มวิชาการ รับผิดชอบหลักสูตร การสอน การวัดผล
- กลุ่มงบประมาณ ดูแลด้านการเงิน พัสดุ
- กลุ่มบุคคล ดำเนินงานด้านบุคลากร
- กลุ่มทั่วไป สนับสนุนงานธุรการ อาคารสถานที่ ฯลฯ
- กลุ่มกิจการนักเรียน ดูแลข้อกำหนด ระเบียบ กิจกรรมต่าง ๆ

ผู้อำนวยการสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับ ดูแล และรับผิดชอบภาพรวมของสถานศึกษา “ข้อ ๖-๗ ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจบริหารและสั่งการกลุ่มงานต่าง ๆ รวมทั้งมอบหมายงานให้แก่รองผู้อำนวยการหรือครูในแต่ละกลุ่มได้” มีอำนาจบริหารจัดการและจัดสรรทรัพยากรภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมตามสภาพจริง

สถานศึกษา มีหน้าที่และอำนาจในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดำเนินการตามนโยบายภาครัฐ และบริหารภายในอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอิงตามบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสามฉบับข้างต้น ซึ่งเป็นแนวทางหลักในการจัดระเบียบงานและการพัฒนาในระดับสถานศึกษา

“ตามหลักกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ “ข้อ ๓-๕ สถานศึกษามีหน้าที่บริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยสามารถจัดทำแผนการศึกษา พัฒนาหลักสูตร จัดทำงบประมาณ เสนออัตรากำลัง และบริหารงานในโรงเรียนได้เอง” “ข้อ ๖ มีอำนาจดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจที่โรงเรียนกำหนด” มีอำนาจดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจที่โรงเรียนกำหนด

ตามหลักระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.๒๕๔๖ “ข้อ ๖ สถานศึกษานิติบุคคลมีสิทธิจัดการด้านหลักสูตร บุคลากร งบประมาณ และการบริหารทั่วไปได้เอง” “ข้อ ๙ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้แทนนิติบุคคล มีอำนาจลงนามสัญญาและดำเนินการในนามโรงเรียน” “ข้อ ๑๒-๑๔ สถานศึกษาต้องมีระบบควบคุม ตรวจสอบ และรายงานผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส”

สรุปหน้าที่และอำนาจของสถานศึกษา

ด้านการบริหาร	หน้าที่และอำนาจ	อ้างอิงบทกฎหมาย
วิชาการ	วางแผน พัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนรู้	ข้อ ๓-๔ กฎกระทรวงฯ ๒๕๕๐
งบประมาณ	วางแผนใช้จ่าย ควบคุมรายรับรายจ่าย	ข้อ ๕ กฎกระทรวงฯ ๒๕๕๐ / ข้อ ๖ ระเบียบฯ ๒๕๔๖
บุคลากร	เสนออัตรากำลัง แต่งตั้ง/ประเมินครู	ข้อ ๕ กฎกระทรวงฯ ๒๕๕๐ / ข้อ ๖ ระเบียบฯ ๒๕๔๖
การบริหารทั่วไป	จัดการอาคาร ระบบงานทั่วไป	ข้อ ๕ กฎกระทรวงฯ ๒๕๕๐
ความเป็นนิติบุคคล	ลงนามสัญญาแสดงนิติกรรมในนามโรงเรียน	ข้อ ๙ ระเบียบฯ ๒๕๔๖
ธรรมาภิบาล	ตรวจสอบภายใน รายงานผลบริหาร	ข้อ ๑๒-๑๔ ระเบียบฯ ๒๕๔๖
การจัดการเรียนรู้	พัฒนาผู้เรียน, ปรับกระบวนการเรียนรู้	มาตรา ๒๒ พ.ร.บ.การศึกษา
การบริหารจัดการ	บริหารบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากร	มาตรา ๓๙, ๔๐ พ.ร.บ.การศึกษา / มาตรา ๓๗ พ.ร.บ.กระทรวง
การมีส่วนร่วม	จัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา	มาตรา ๔๑ พ.ร.บ.การศึกษา
การจัดโครงสร้างภายใน	แบ่งฝ่ายบริหารภายในสถานศึกษา	ข้อ ๔-๕ กฎกระทรวง ๒๕๔๗